

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна (загально-екологічна) практика

Освітня програма «Екологія»

Спеціальність 101 Екологія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6 від "26" січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	OK45-Навчальна (загально-екологічна) практика
Викладач (-і)	Шпарик Віктор Юрійович
Контактний телефон викладача	0509137032, за цим номером можете писати в Telegram
E-mail викладача	viktor.shparyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Консультації / самостійна робота
Обсяг дисципліни	90 год. (3 кредити)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна загально-екологічна практика для студентів спеціальності 101 Екологія є обов'язковою частиною навчального процесу, на якій студенти завершують вивчення, закріплюють і поглиблюють знання, одержані при вивченні таких нормативних дисциплін як «Біологія», «Загальна екологія», «Факторна екологія», «Екологічна освіта і виховання», Навчальна практика створює базу для виконання завдань виробничої практики, виконання своїх професійних функцій та типових задач на робочому місці.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою проведення ландшафтно-екологічної навчальної практики є формування знань та навичок, необхідних для дослідження та картографування екологічного стану окремих ландшафтів, характерних для території обраного регіону (району), джерел негативного впливу на них, ступеню їх антропогенного перетворення та його екологічних наслідків, формування здібностей обґрунтування шляхів поліпшення стану навколишнього природного середовища, виконання конкретного наукового дослідження з актуальної екологічної тематики.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомити студентів з видовим складом рослин і тварин різних природних зон Івано-Франківської області; - навчити розрізняти у природі й описувати живі об'єкти рослинного та тваринного світу на рівні організму; - навчити польовим і лабораторним методам дослідження рослин і тварин; - ознайомити студентів із проявами взаємного впливу організмів та їх взаємодії з неживими компонентами середовища; - навчити виготовляти та збирати гербарії, колекції рослин і різних груп безхребетних та фіксації матеріалів хребетних тварин; - підготувати студентів до організації і проведення екскурсій у природу відповідно до вимог екологічної освіти; - виховувати в студентів дбайливе ставлення до природи рідного краю, ознайомити їх з прийомами і методами природоохоронної діяльності. <p>У результаті проходження практики студенти повинні <i>знати</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ принципи організації польових досліджень рослин і тварин; ✓ назви основних представників флори та фауни із різних природних зон Івано-Франківської області; ✓ регіонально рідкісні види та види віднесені до списків ЧКУ; ✓ основні форми ландшафтів; ✓ ознаки господарської діяльності та рекреації на природні оселища. 	

У результаті проходження практики студенти повинні *вміти*:

- збирати і фіксувати ботанічні та зоологічні об'єкти;
- виготовляти колекції сухих і вологих препаратів;
- виготовляти гербарні зразки;
- самостійно знаходити місця існування основних видів рослин і тварин та вести спостереження за природними об'єктами;
- аналізувати морфоекологічні адаптації представників рослинного і тваринного світу;
- здійснювати визначення рослин і тварин.
набути навички:
 - ведення польових досліджень;
 - збору польових зразків;
 - виготовлення ботанічних і зоологічних колекцій;
 - визначення рослин і тварин;
 - організації екскурсій у природу та ведення природоохоронної роботи.

4. Загальні і фахові компетентності

СК14. Знання та розуміння теоретичних основ екології охорони довкілля та збалансованого природокористування;

СК15. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук;

СК16. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук;

СК20. Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища;

СК21. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі;

СК23. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень;

СК24. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

5. Програмні результати навчання

ПР02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

ПР03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

ПР06. Виявляти фактори, що визначають формування ландшафтно-біологічного різноманіття.

ПР14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

ПР19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

ПР21. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
екскурсії	20
практичні	20

самостійна робота			50
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
II	101 Екологія	V	Нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		Кількість годин	
		екскурсії	практичні сам.роб.
Змістовний модуль №1 Рослинний світ			
Тема 1. Ознайомлення з метою, змістом та завданнями практики. Інструктаж з техніки безпеки. Вступна робота з гербарієм. Види Червоної книги України			6
Тема 2. Лісова рослинність та флора.			8
Тема 3. Степова рослинність та флора.			8
Тема 4. Інвазійні чужорідні види рослин.			6
Змістовний модуль №2 Тваринний світ			
Тема 1. Ознайомлення з методикою проведення польових досліджень. Робота з визначником та колекціями тварин. Ознайомлення з протоколом польових досліджень.		2	6
Тема 2. Польовий практикум. Безхребетні тварини. Методи збору та визначення. Червона книга України.			8
Тема 3. Польовий практикум. Лісова фауна хребетних. Червона книга України.			8
Тема 4. Польовий практикум. Інвазійні чужорідні види тварин Івано-Франківської області.			8
Змістовний модуль №3 Оцінка середовища та біорізноманіття			
Тема 1. Екологічні групи рослин і тварин. Природні оселища. Мікрооселища.			8
Тема 2. Польовий практикум. Природні оселища. Мікрооселища.			8
Тема 3. Польовий практикум. Оцінка біорізноманіття урбанізованих територій.			8
Тема 4. Презентація результатів практики.			8
Заг.:			90
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання результатів практики здійснюється за 100 бальною шкалою. Оцінка включає в себе такі елементи: <i>теоретична підготовка</i> студента – максимальна кількість балів – 30; оцінювання <i>процесу проходження</i> практики - максимальна кількість балів – 20; оцінювання <i>звітної документації</i> - максимальна кількість балів – 20; <i>презентація результатів</i> практики - максимальна кількість балів – 30, в сумі максимум 100 балів.</p> <p><i>Теоретична підготовка:</i> - знання предмету; - володіння теоретичним матеріалом під час проведення польових досліджень.</p>		

	<p><i>Процес проходження практики:</i> - виконання індивідуальних завдань; робота з протоколами досліджень;</p> <p><i>Звітна документація:</i> - ведення щоденника практики; - оформлення кінцевого звіту.</p> <p><i>Звітна презентація:</i> - усна доповідь із презентацією результатів практики.</p>
Вимоги до підсумкової презентації практики:	На підсумковій презентації студент повинен продемонструвати вміння синтезувати теоретичні і практичні знання, отримані в межах 3 змістовних модулів. Під час підсумкового контролю розглядаються контрольні питання, тести, ситуаційні задачі, запропоновані у методичних розробках для студентів, здійснюється контроль практичних навиків і умінь за темами змістового модуля. Усі відповіді повинні бути подані чіткій послідовності згідно програми практики.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення всіх тем навчальної дисципліни. До підсумкового контролю допускаються студенти, які були присутні на більше 50% теоретичних, польових занять і набрали сумарно мінімум 35 балів. Студентам, які мали пропуски польових занять, дозволяється ліквідувати заборгованість на протязі терміну визначеного програмою практики.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік. Форма задачі: комбінована (письмова з усним захистом).

7. Політика навчальної дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»»

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання. В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)».

Участь в опитуванні (анкетуванні).

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді. Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендована література

1. Бойчук, Ю.Д. Екологія і охорона навколишнього середовища: навчальний посібник / Ю.Д. Бойчук, Е.М. Солошенко, О.В. Бугай. — 4-е видання. — Суми : Університетська книга, 2019. — 316 с.: іл.
2. Борисовська О.О. Інвентаризація та облік відходів: навчальний посібник. Дніпро: Літограф, 2017. 168 с
3. Ботаніка: підручник / Б. Є. Якубенко, І. М. Алейніков, С. І. Шабарова, С. П. Машковська. — К. : Ліра-К, 2018. — 436 с.: іл.
4. Методичні вказівки до проходження загально-екологічної навчальної практики для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 101 «Екологія» та 183 «Технології захисту навколишнього середовища» / Прищепа А. М., Борщевська І. М., Турчина К. П., Михальчук М. А., Буднік З. М., Григор'єва Н. А. - Рівне : НУВГП, 2019. - 27 с.
5. Навчально-польова практика із зоології хребетних : навчально-методичний посібник / сост. Т. А. Атемасова, А. С. Влащенко, Г. Л. Гончаров, О. І. Зіненко, О. В. Коршунов, В. А. Токарський, Д. А. Шабанов, Г. О. Шандиков. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 196 с
6. Неведомська, Є.О. Ботаніка: навчальний посібник для ст-ів небіолог. спец. ВНЗ / Є.О. Неведомська, І.М. Маруненко, І.Д. Омері. — К. : Центр учбової літератури, 2019. — 218 с.: іл.
7. Неведомська, Є.О. Зоологія: навчальний посібник для ст-ів небіолог. спец. ВНЗ / Є.О. Неведомська, І.М. Маруненко, І.Д. Омері. — К. : Центр учбової літератури, 2019. — 290 с.: іл.
8. Юрченко, Л.І. Екологія: навчальний посібник для ст-ів ВНЗ / Л.І. Юрченко. — К. : Центр учбової літератури, 2017. — 304 с.: іл.

Допоміжна література:

1. Загальнодержавна програма збереження біорізноманіття України на 2007-2025 роки. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.sea.gov.ua/GIS/BSR/UA/documents>.
2. Закон України “Про екологічну мережу”. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1864-15>.
3. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища”. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
4. Закон України “Про природно-заповідний фонд України”. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>.
5. Закон України “Про Червону книгу України”. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3055-14>.
6. Концепція збереження біологічного різноманіття України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show>.
7. Міністерство екології та природних ресурсів України. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.menr.gov.ua>.
8. Розбудова екомережі України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ecoinst.org.ua/kmv-2009/od2.htm>.
9. Що таке інвазійні види і як вони впливають на біорізноманіття. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://epl.org.ua/human-posts/shho-take-invazijni-vydy-i-yak-vony-vplyvayut-nabioriznomanittya/> Міністерство екології та природних ресурсів України. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.menr.gov.ua>.

Викладач _____

